

Az Útmutató 2011. évi júniusi igéje:

„Van, aki osztogat, mégis gyarapszik,
más meg szűken méri a járandóságát, mégis ínségbe jut.“ (Péld 11,24)

Pihenjete meg kissé!

Jézus így szólt a tanítványokhoz: „Jöjjetek velem csak ti magatok egy lakatlan helyre, és pihenjete meg egy kissé.” Mert olyan sokan voltak, akik odaérkeztek, és akik elindultak, hogy még enni sem volt idejük. (Mk 6,31)

Még az evésre sincs időnk. Elborítanak minket a feladatok. Az érkező sokaság, a vélt és/vagy valós elvárások, a megfelelési kényszer, a túlfeszített időbeosztás, a „soha nem érek a végéhez” stressze, az elintézetlenül maradt tennivalók kudarcai, a kötelességek felkiáltójelei. A globalizáció világa elhiteti velünk, hogy a távolságok megszüntethetők, mindenre rálátásunk lehet, mindenkivel kapcsolatban lehetünk, az információk tömegére szükségünk van és a döntésekhez minél több lehetőséget mérlegelni kell. Aztán egyszer csak azt vesszük észre, hogy egyszerre több helyen kéne ott lennünk, a lehetőségek közül nem tudunk választani, a hírek elborítanak bennünket, emberi kapcsolataink pedig sorvadnak és kiürülnek. Technikákat keresünk, amelyek hatékonyabb időbeosztást tesznek lehetővé; az éjszakát nappallá változtatjuk, prioritásokat állítunk fel, megkülönböztetjük a fontosat a feleslegestől, megtanulunk nemet mondani. Rutinból élünk. Megpróbáljuk legyőzni az időt, önmagunk, határainkat, erőtlenségünket. Tán még csodálkozunk is, ha ez nem sikerül...

Aztán ott a másik oldal is. Amikor úgy mennek el napok, hetek, hónapok vagy akár évek is, hogy nem történik semmi. Nincs kihívás, nincs munka, nincsenek feladatok, vagy ami van, ott nem érezzük azt, hogy a helyünkön lennénk. A „nincs rám szükség” rideg tényével való szembesülés megtör és sárba tapos. Önbecsülésünk romokban és már a lét pusztá megélése is fáraszt és megvisel. Még a legapróbb feladat is nyomasztó elvárásként telepedik ránk, miközben az üresség és fáradtság kíséri minden mozdulatunk.

Időnk nem tudjuk tartalmasan és értelmesen kitölteni, unatkozunk, közben pedig úgy érezzük, hogy minden leterhel és semmire sincs időnk.

Jöjjetek velem, csak ti magatok, egy lakatlan helyre. A feladatok, elvárások, határidők és kiüresedés keresztüzében annyira jó lenne megállni! Elbújni a világ elől, nem nézni az órára, kikapcsolni a telefont, elfelejteni az internetet, letenni az elvárásokat. Nem gondolni semmire, nem dönteni semmiről, egyszerűen

csak a létezés lényegét és csodáját megtapasztalni. A „lakatlan hely” nem terhel tovább felesleges ingerekkel, a magány vagy csak a legközelebbi embertársak társasága lehetőséget ad az álarcainktól és hamis elvárásainktól való szabadulásra. A töltekezéshez szükséges a kiüresítés, valódi

feladataink hordozásához szükségünk van a rajtunk maradt és ránk rakódott terheink letételére. Látásunk és felismeréseink válnak egyre torzultabbá magányaink és lakatlan helyeink nélkül.

Jöjjetek velem! – hangzik Jézus hívása. A pihenés és feltöltözés helyzete - amikor hallásunk éberségét nem süketíti meg a körülöttünk lévő hangzavar, amikor látásunk távlatát nem szűkítik be az előttünk tornyosuló feladatok vagy a sikertelenségek ismétlődő kudarcai - a Jézusra figyelésnek is teret ad. Egyszer csak megszólal a csend, és felismerések születnek. Arról, hogy a lét ajándék, hogy a mélységből van kiút és a magasságért való állandó és erőltetett küzdelemben elérhetjük ugyan a csúcokat, de a lényegét veszíthetjük el. Arról, hogy mi az igazán fontos, hogy honnan kapjuk az erőt, hova tartozunk, merrefelé igyekszünk és mi az, ami megtart.

Jöjjetek velem! – Életünk lényegét és értelmét is ez a hívás adja. Megtanít megelégedni azzal, ami a miénk, ugyanakkor nem engedi, hogy lankadjunk élethivatásunk betöltésében. A Jézussal együtt járt élet megelégit és csodák megtapasztalását jelenti.

Dr. Solymár Mónika

Mozaikok gyülekezetünk életéből

2011. május 29.-én, vasárnap Fadingban tartottunk gyülekezeti találkozót a Grazi és Graz környéki tagjainknak. Szalai Jolán és Mihály – ahogy egy évvel ezelőtt - idén is kedves vendégszeretettel fogadott bennünket otthonukban. A ház előtt felállított padok, az árnyékos terasz, a sok-sok finomság és nem utolsósorban a kitűnő gulyás mind-mind szeretetükről, figyelmességükről tanúskodott. Örömmel tapasztaltuk, hogy szép számban gyülekeztünk össze, gyermekek, fiatalok és „örök ifjak” egyaránt, és az időjárás is kedvezett együttlétünknek.

A lelkészünk által összeállított áhitaton a kapernaumi százados történetét dolgoztuk fel. Megelevenedtek előttünk a hit útján járás különböző állomásai – az elindulások, találkozások, kétségek, rádöbbenések, elfordulások, hitvallások helyzetei. Minden egyes élethelyzethez énekeltünk egy éneket is, amely tartalmával és dallamával még közelebb hozta hozzánk az adott élettapasztalatot. A chartresi katedrális labirintusának „bejárása” pedig szemléletessé tette előttünk, hogy a megérkezés sem egyszerű. Amikor közelinek tűnik a cél, akkor még utak, mélységek és távlatok állhatnak előttünk, amelyek megjárása szükséges a lényeg felismeréséhez.

Az áhitat alap gondolatai egy héttel később, Höfleiben is elhangzottak, ahová a Bécsi és Bécs környéki tagjaink érkezhettek 2011. június 04.-én Takács János kedves meghívására. Szeretettel teli fogadtatásban részesültünk, köszönjük azt a sok-sok előkészületet, amivel vendéglátónk és segítői vártak bennünket. A nagy udvar, az árnyas és hangulatos bográcsozásra kialakított terület, a szép környék, a finom ebéd, a kedves szomszédok, a közös beszélgetések, séták és játékok emlékezetessé tették ezt a napot.

2011. június 05.-én a vasárnapi istentisztelethez kapcsolódóan Farkas Andrea konfirmációi vizsgájára került sor Bécsben. Nem olyan egyszerű 13 évesen kiállni az oltár elé, és válaszolni a kérdésekre, vagy épp bibliai igehelyeket kikeresni, történeteket elmondani. „Mi a keresztség?” „Hogyan foglalja össze Jézus a parancsolatokat?” „Kicsoda a Szentlélek?” – hangzottak a kérdések, és Andrea felkészültségéről tett tanúbizonyságot. De a gyülekezet is tanúbizonyságot tett arról, hogy odafigyeléssel és szeretettel kíséri az érkezőket. Az istentiszteletet követően Andrea családjának köszönhetően közösen ünnepelhettünk a gyülekezeti teremben. A konfirmációi istentiszteletre – a múlt év gyakorlatát követve – a Soproni Evangélikus Gyülekezet konfirmandusaival együtt pünkösdkor került sor. A diaszpóra-helyzetből kicsit kilépve lehetőséget ad ez az együttműködés a kortárs-közösség megtapasztalására. Köszönet érte a soproni gyülekezetnek!

Hálát adhatunk Istennek gyülekezetünk létéért, közösségéért, az Ausztriában magyarul hangzó igéért, és a kegyelmi ajándékok gazdag megtapasztalásáért.

A lelkészi hivatal telefonszáma (csak mobiltelefonon elérhető): ☎ +43/650 58 777 12. E-mail címünk: ✉ evang-ungarisch@aon.at, Home page: www.evangel-ungarisch.at

Az ausztriai protestantizmus története II. A tolerancia korszaka 1781-1861

Már Mária Terézia uralkodása alatt (1740-1780) érezhető volt az ellenreformáció enyhülése. Az erőszakos rekatolizálás mégsem szűnt meg teljesen, csak helyenként gyengült. Mária Terézia maga is tudta, hogy változtatni kell a valláspolitikán, ehhez azonban sem ereje, sem akarata nem volt. Híressé vált mondata szerint „majd a Sepp elvégzi“, fiára, a későbbi II. Józsefre utalt, aki Magyarországon mint „kalapos király” ismert. József a felvilágosult abszolutizmus híveként a hagyományos kormányzati és egyházipolitikát átforgatta, a katolikus egyház hatáskörét leszűkítette, reformokat vezetett be, a birodalom irányítását teljesen az uralkodó kezébe tette. Egységes birodalom volt a célja, amelyet központosító szánt vezetni. Ennek érdekében a német nyelvet mindenütt kötelező államnyelvvé szerette volna tenni. Valláspolitikája célja is az állam belső nyugalmanak helyreállítása volt. Reformpolitikája kudarcot vallott, halála előtt valamenyi rendeletét visszavonta kivéve az ún. Türelmi Rendeletet.

A felvilágosodás egyik jegye a vallási tolerancia volt, amely II. Józsefet is jellemezte. A toleranciának voltak természetesen gazdasági és belpolitikai okai is. A több ezer hazáját vallási okból önként elhagyó vagy elűzött hiányzott a termelésben, az ittmaradott protestánsok pedig az állam szempontjából veszélyeztették a belső biztonságot. Az 1781. október 13.-án kibocsátott Türelmi Rendelet az ún. akatolikusok privát vallásgyakorlatát szabályozta, mint ez a bevezetőből kiderül: „Meggyőződve a lelkiismereti kényszer káros hatásáról és másrészt arról a nagy haszonnál, mely a vallás és az állam számára az igaz keresztényi toleranciából fakad..., megengedjük az ágostai és a helvéciai vallásúaknak... a privát vallásgyakorlatot, tekintet nélkül arra, hogy az már valahol szokásban volt... vagy nem... A nyilvános vallásgyakorlat egyedül a katolikus vallás joga.”

Több türelmi rendelet jelent meg a következő években, összesen nyolc. Ezek vonatkoztak a birodalom egyes részein élő mindkét felekezeti protestánsokra, az ortodoxokra és a zsidókra, s végül a szabadkőművesekre vonatkozó rendelet is megjelent. A katolikus egyház elsődleges és uralkodó pozíciója nem változott. A mai Ausztria területére érvényes Türelmi Rendelet megengedte imaházak építését, ezek azonban a magyarországi artikuláris templomokhoz hasonlóan kívülről nem nézhetek ki úgy mint egy templom, tornyuk és harangjuk nem volt, a főutcától legalább 50 méter távolságra terülhettek el és bejáratuk nem az utca

felől volt. Imaházak építését ott engedélyezték, ahol legalább 100 család vagy 500 személy nyilvánosan protestánsnak vallotta magát és egy óra gyalogútnyi távolságra lakott. Iskolák építése, lelkészek és tanítók alkalmazása is megengedetté vált.

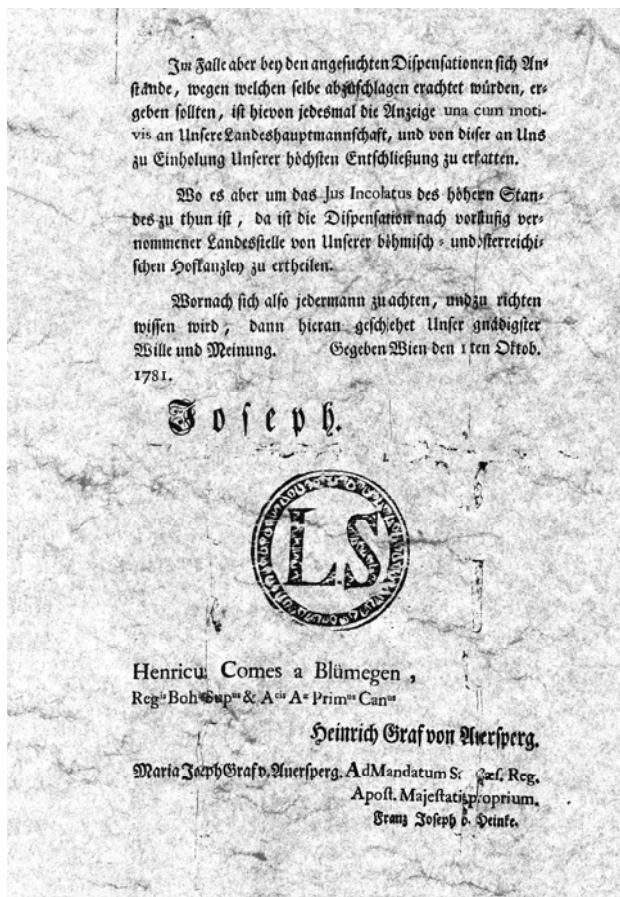
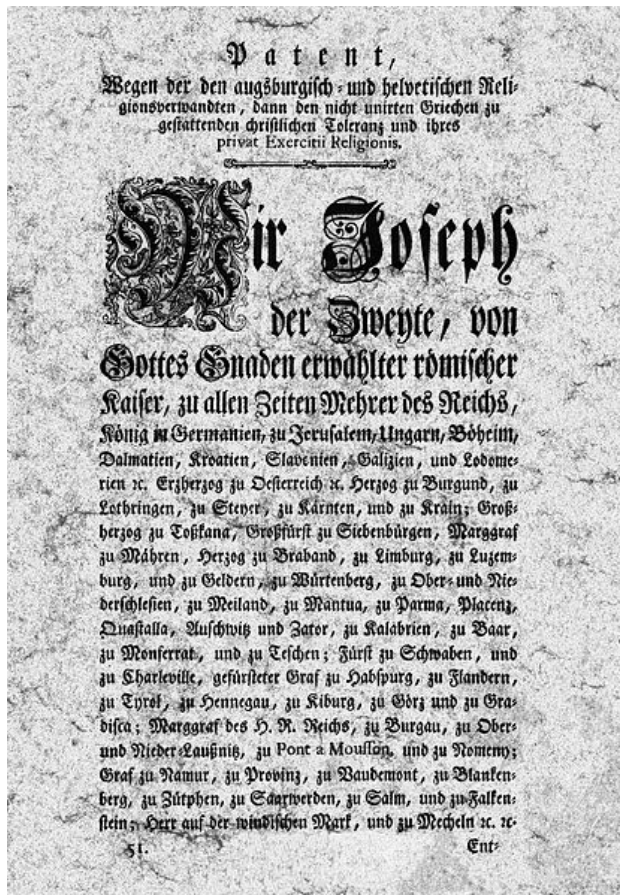
A türelmi rendeletet követően 50 imaház épült a mai Ausztria területén. Közülük a karintiai Fresachban lévő az egyetlen, amely egykori külső-belső formáját és berendezését megtartva máig megmaradt.

Az imaházat közvetlen a türelmi rendeletet követően fából építették, de ezt a katolikusok felgyújtották és leégett. A tüzeset után a fresachi evangélikusok már kőből és apszissal építették fel az imaházat. A belső teret a frank mintára készített szószékoltár uralja, tetején megfeszített Krisztus-ábrázolás látható. A padokat és a karzatokat fából maguk készítették a falu evangélikus lakói.

Jelenleg múzeum található az épületben, illetve részét képezi a karintiai 2011-es tartományi kiállításnak.

Az imaházak legnagyobb részét a 19. századtól kezdve kívülről is templomként felismerhetővé építették át, közülük jelenleg még tizenöt létezik. Kb. 70.000-80.000 volt a protestáns jelentkezők száma a mai Ausztria területén, legtöbbször a mai Karintiában, Stájerországban és Felsőausztriában, ahol mindmáig öntudatos és erős luteránus gyülekezetek élnek, pl. Scharthen, Eferding, Thening, Wallern, Rutzenmos, Attersee, Hallstatt, Ramsau, Gailtal, Fresach stb.

A mai Burgenlandban, amely 1921-ig Magyarország nyugati része volt, 1781 után 15 gyülekezet alakult, Ausztria mai területén pedig 1790-ig kb. 50 gyülekezet. Sokan azonban óvatosságból tartózkodtak a nyilvános hitvallástól, mert a rendeletet esetleges cselnek vélték és attól féltek, hogy hitvallásuk nyilvánosságra hozása után üldözni fogják őket. A gráci Heilandskirche, ahol ma a magyar nyelvű istentiszteletek is vannak, eredetileg szintén egy türelmi rendeleti imaház alapjaira épült.

II. József 1781-es Türelmi Rendelete

A Türelmi Rendelet nem jelentett teljes vallásszabadságot, de bizonyos megkötések mellett megengedte a vallásgyakorlást. A házasságkötés továbbra is egyedül katolikus pap előtt történt. A születendő gyermekek, úgy a fiú mint a lány, katolikus apa esetében katolikusoknak keresztelendők, viszont protestáns apa és katolikus anya esetében a fiúk az apa, a lányok az anya vallását követik. Katolikusok áttérése csak a katolikus pap által tartott vallásoktatás igazolt látogatása után volt lehetséges, ha valaki a hat héten át tartó oktatás után sem mondott le áttérési szándékáról. Az egyházi anyakönyvek vezetésére 1829-ig egyedül a katolikus egyház volt felhatalmazva, tehát a protestáns kereszteléseket, esküvőket és temetéseket is az illetékes katolikus pap jegyezte be. Az ún. stóla, azaz pl. a temetésért fizetendő pénz a katolikus papot illette. Az „akatolikusok” megszerezhették a polgárjogot, házat és földet vehettek, egyetemi címeket nyerhettek el, nem kötelezhetők olyan eskütételre, amely vallásukkal ellentétben áll, katolikus körmenetekben való részvételre sem kötelezhetők, és megnyílt előttük a katonai pályafutás is.

A leendő lelkészek németországi egyetemekre jártak ez azonban az uralkodó ház szerint az állam biztonságát veszélyeztette. Ezért 1821-ben megalakult Bécsben a mai egyetem teológiai fakultásának elődje, az ún. Teológiai Tanintézet, amelynek feladata az államilag ellenőrzött teológiai tanulmány biztosítása volt.

1784-ben a sziléziai Teschenből Bécsbe került a konzisztórium, azaz a két protestáns felekezet egyházvezetése, amelynek elnöke 1859-ig egy katolikus jogász volt. A vallásügyeket ott felekezetekként külön-külön tárgyalták. A luteránus és a református egyházak államérdekből szorgalmazott uniós egyesítése 1848 körül megbukott. Az 1848-as új alkotmány minden állampolgárnak vallásszabadságot ígért, de ennek megvalósítása 1861-ig váratott magára.

Minden tolerancia ellenére még 1837-ben is 427 luteránust üztek el a tiroli Zillertalból. Az 1848/1849-es forradalmi években javult a protestánsok helyzete. Az „akatolikus” szó megszűnt, helyette már az „ágostai és helvét hitvallású evangélikusok” lett használatos. A templomépítés szabad lett, így épült meg 1849-ben a felsőausztriai Welsben az első protestáns templom toronnyal. A legtöbb egykori imaház pedig átépült templommá.

Az 1855-ben a katolikus egyházzal megkötött konkordátum 1861-ig megakadályozta a protestánsok egyenjogúságának elismerését és jogaik kibővítését. A konkordátum ugyanis feladta a jozefinizmus alapelveit és a katolikus egyháznak továbbra is messzemenő jogokat biztosított, különösen az iskolaügyben és a házassági törvényben. Új korszakot az 1861-es protestáns patens nyitott meg.

Portrévázlat Liszt Ferencről – 1. „Hírhedett zenésze a világnak...” (Vörösmarty: Liszt Ferenchez)

2011 – Liszt éve. Úgymond még a vízcsapból is Liszt folyik. Hírdetések szárai propagálják a Liszt-koncerteket, Budapest is tele van a MÚPA plakátjaival: „LISZT – minden tekintetben”.

Ismerjük-e eléggé azonban azt a zeneszerzőt, aki Európa zenei életét, zenéjének arculatát döntő módon meghatározta és ezzel a XX. századi zene irányát is megrajzolta? Vagy azt a hazafit, aki minden erejével és életének előrehaladtával egyre inkább segítette a magyar zeneoktatás ügyét? És azt az önzetlen barátot és kollégát, aki minden féltékenység nélkül karolta fel a pályatársakat, mutatta be műveiket zongoristaként és karmesterként, sőt akár anyagilag is támogatta őket. Továbbá azt a szociális érzékenységű embert, aki a bajba jutott emberek mellé jótékonsági hangversenyeivel mindig odaállt? És ismerjük-e eléggé azt a következetes művészt, aki akkor is a maga által meghatározott hallatlan nívót követte, ha az népszerűségének rovására ment, és ő így, mintegy légüres térbe kényszerült? És a megbocsátó embert, aki mindezen és a támadásokon túllépve továbbra is a közügyekért dolgozott?

Természetesen e rövid cikk nem is vállalkozhat arra, hogy mindezt teljes mélységében feltárja, de ha csak néhány nagyívű dolgot felemlíték, talán kedvet kap ki-ki, hogy elolvasson Magyarországon első világhírű zenészerőről néhány egyéb írást vagy könyvet, netán legnépszerűbb művein kívül behallgasson Liszt idősebb kori gyönyörű műveibe is.

Pályafutása csodagyermekként indul, zongorázásával bővíti el hallgatóságát már kilenc évesen Sopronban, Pozsonyban, Eszterháznál (Fertőd) és Bécsben, majd a Beethoven-tanítvány Carl Czerny önzetlen zongoraleckéi és a Salierinél kapott zeneelméleti oktatás után tizenegy éves korában Pest-Budán. Ez utóbbi koncertet azért adja, mert „Magyar vagyok s nem tudok nagyobb boldogságot, mint azt, hogy neveltetésem és taníttatásom első zsenyéit forró hálám és ragaszkodásom áldozatjeléül Franciaországba és Angliába való utazásom előtt, drága Hazámnak tiszteletteljesen felajánljam.”

És valóban, sikert sikerre halmoz mint zongora virtuóz, pedig a két éves bécsi tanulmányok után soha nem kap oktatást, minden technikai újítása és játékának kifinomultsága saját munkájának, zsenialitásának és szorgalmának köszönhető. Már ünnepelelt előadó, amikor két művésszel való találkozása újabb fejlődésre sarkallja: 1831-ben Paganini, a „démoni” olasz hegedűs játéka ébreszti rá, hogy a virtuozitás a zenei

mondanivaló, a kifejezhetetlen kifejezésére is képes, és ennek van csak igazi értelme. Chopin pedig 1832-ben a poétikus tartalom szolgálatába állított újfajta hangzásaival ragadja meg. Technika és kifejezés dolgában Liszt ezután forradalmasítja a zongorázást, birtokba veszi az egész klaviatúrát, egy egész zenekar erejét, tömörségét tudja megmutatni rajta. Kortársai beszámolóiból tudjuk, hogy egyidejűleg többféle hangszínt is képes volt megszólaltatni, nagy hangközöket átfogni, sőt karjának keresztelésével új hangzásokat létrehozni. Mintha tíz keze volna – mondták, és persze elismerésüket és csodálatukat karikatúrákban is bemutatták.

Természetesen e hangszer egész pályájának meghatározója mind az előadóművészeknek, mind a komponistáknak. Liszt és a zongora – elválaszthatatlan fogalmak. Hangszerével az 1820-40-es években meghódítja Európát Portugáliától Oroszorszáig, Írországtól Törökorszáig. Ő volt az első, aki önálló zongoraesteket adott. Addig ez a hangszer csak ének, más hangszerek kísérőjeként, esetleg partnereként jelent meg a koncerteken, legföljebb egy-egy szólódarabban. Egész estét betöltő szóló zongorajátékra először csak Liszt Ferenc volt képes. Ő a megalapozója a modern zongoratechnikának és a modern zongoratanításnak is. Élete végéig tanítványok serege vette körül, sőt követte őt útjain is.

Zongorajátékának fejlesztése mellett – ami olykor szomszédjai panaszaiból is értesülve napi 10-12 órai gyakorlást is jelenthetett – ugyanevvel a mohó hévvel

Kulinyi István: Liszt Ferenc (Home Galeria)

veti bele magát műveltsége hiányainak pótlásába, hiszen a szerény doborjáni iskolában csupán öt osztályt végzett.

Ez is zsenialitásának egyik fontos eleme, hogy volt ereje, lelkesedése, kitartása és ambíciója olyan széleslátókörű, sokoldalaúan művelt emberré válni, hogy Párizsban a művész-értelmiség vezető alakjaként ismerhették. E társaságba tartozott Berlioz és Chopin is, akikkel zenei téren voltak egymásra megtermékenyítő hatással, valamint Delacroix, a festő és az irodalom jeles képviselői közül például Lamartine, Heinrich Heine, Victor Hugo és a feminizmus előfutára George Sand.

Az is jellemző Lisztre, hogy – amint azt bevezetőmben említettem – a zongora általa teremtett lehetőségeit felhasználja arra, hogy zenekari darabokat zongorára átírva Beethoven szimfóniákat és kortársainak zenekari szerzeményeit, sőt operákat mutasson be és ismertessen meg azokkal, akiknek nincs lehetőségük ezt eredetiben meghallgatni. Ezzel óriási szolgálatot végez egyrészt a zeneszerető közönségnek, másrészt a „konkurens” kortárs szerzőknek, amit ő – nyilvánvalóan – nem így fog föl. Minden erejével segíti kollégáit, nem csak mint zongorista, hanem weimari évei alatt karmesterként is szorgalmazza pl. Schumann zenekari darabjainak előadását. Ha valami mellé Liszt állt oda, akkor annak európai rangja volt. Wagner is rengeteget köszönhet neki, hiszen Liszt sokat küzdött operáinak bemutatásáért, túl azon, hogy önzetlenül támogatta őt anyagilag is emigrációs éve alatt.

Ez az önzetlen pártfogás több területen is megnyilvánult. A bajbajutottak mellett soha nem megy el részvétlenül, és ezt az együttérzését jótékonyági koncerteken juttatja kifejezésre, legyenek azok egy lyoni munkásfelkelés áldozatainak családjai vagy pesti árvízkárosultak.

Bármilyen színes és tüneményes volt Liszt zongoravirtuózi pályafutása, zenetörténeti jelentőségét mégis alkotói munkássága határozza meg.

Kompozíciói természetesen elsősorban zongoraművek. E darabok óriási hatással voltak magának a hangszernek a fejlődésére is. Briliáns, de soha nem csak külső csillogású darabok híres etűdjei (Pl. 12 Transzcendens etűd, hangversenyetűdjei: Erdőszongás, Manók tánca, Panaszt, Sóhaj, Hárfa-etűd, stb.), amelyek igen magas szintű hangszerest tudást igénylő hangulatos, poétikus programzene darabok. Sok-sok utazásának emlékeit és benyomásait őrzi a Zarándok évek című három kötetes sorozat, amelynek például az Oberman völgye, a Dante-szonáta, a Villa d'Este szökőkútjai talán a legnépszerűbb részei. A hmoll szonátaéhoz a kortársak közül csak Wagner és

néhány tanítványa tudott fölőni, szerkesztése, harmóniavilága annyira új volt. Kései alkotásai hihetetlenül modernnek, igazán csak a XX. század értette meg ezeket (Karácsonyfa, Négy elfelejtett keringő, a Mefisztó keringők, Csárdás macabre, Szürke felhők, stb.), mind olyan újdonságokkal állnak elő, ami példátlan egy idős mestertől.

Zenekari darabokkal ugyan már próbálkozik ifjú éveiben is, tudása e téren weimari évei alatt teljeseedik ki, ahol 1848-tól karmester az udvarnál. Liszt hallatlan igényességére jellemző, hogy régebbi darabjait is át-meg átdolgozza, folyton csiszolja az új tudás és tapasztalat birtokában tökéletesíti azokat.

Itt kell megemlíteni, hogy Liszt nevéhez fűződik egy új műfaj, a szimfonikus költemény kiteljesedése. E zenekari művekhez a szerző programot ad, amelyet a kotta (partitúra) elején, szavakban is megfogalmaz, mert közelebb akarja vinni az előadókat és a hallgatókat művei mondanivalójához. A zenemű témája gyakran irodalmi ihletésű. Leghíresebb szimfonikus költeménye a Les Preludes 1848 körül keletkezett, de bemutatójáig, 1854-ig Liszt ezt is átdolgozta. Néhány további híres zenekari darabja: Tasso, Orpheus, Prometheus, Mazeppa, A bölcsőtől a sírig, Faust-szimfónia, Dante-szimfónia. Zongorára és zenekarra négy versenyművet komponált (Esz dúr és Á-dúr zongoraverseny, Haláltánc, Magyar fantázia).

1861-ben Liszt Rómában telepszik le, és addig is mély és őszinte hitével az egyház felé fordul. Belép a ferences harmadrendbe, és az Európa-szerte elsilányult egyházzene megreformálása az álma. Mivel vallásossága sokkal inkább mély humánumból fakad – legendás mindenkin segítők, páratlan toleranciája –, mint az egyházi előírásokhoz való ragaszkodás, Vatikán hűvös viszonyban van vele, zenéjét sokszor még papbarátai sem értik.

Egyházzenejének sok szép kórusmű mellett legnagyobb szabású remekművei a Szent Erzsébet legendája, a Krisztus oratórium, és két nagyszabású mise (Esztergomi, Magyar koronázási). Kései műve a Via crucis (A kereszt útjának 14 állomása) az ősi gregorián, a protestáns korál és a legmerészebb harmóniák egymáshoz rendelésével, végtelenül leegyszerűsített eszközeivel, megrázó elmélyültségével és misztikumával döbbenetes élményt jelent. Mottója lehet, nemcsak e műnek, hanem Liszt egész életének, amit a X. stáció után bejegyez: „Durch Mitleid wissend”. E remekművet, amely Lisztnek is szívügye volt, és mintegy összegezte benne teljes életének tudását, hiába ajánlotta a kiadóknak, a bemutató majd ötven (!) évvel halála után hangzott el.

Táborszky Györgyi

Bemutatjuk Szemerei Jánost, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület új püspökét

Magyarországon a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület gyülekezetei Szemerei János kaposvári lelkészt, a Somogy-Zalai Egyházmegye esperesét választották új püspökükké. A választási eredmény szerint 116 érvényes szavazatból Szemerei Jánosra 70, a másik jelöltre, Bencze András, székesfehérvéri lelkészre és püspökhelyettesre 46 szavazat érkezett. A püspökválasztásra Ittész János püspök nyugalomba vonulásának következtében került sor.

Szemerei János 1963-ban született a Fejér megyei Lajoskomáromban, egy tízgyermekes család hetedik tagjaként. A székesfehérvári Gép és Híradástechnikai Szakközépiskola számítástechnikai tagozatának elvégzését követően jelentkezik a budapesti Evangélikus Teológiára, ahol 1987-ben fejezi be tanulmányait.

Első szolgálati helye a Fejér megyei Tordas és Gyúró gyülekezetei voltak. Innen kerül 1994-ben Kaposvárra, ahol mindeddig a gyülekezet lelkésze, 2000-től pedig a Somogy-Zalai Egyházmegye esperesi tisztségét is betölti. Esperesi székfoglalójában a bizalom erősítését, a tiszta viszonyok kialakítását és a gyülekezetek hatékonyabb működésének segítségét jelölte meg kiemelt teendőkként. Az egyházmegyében uralkodó őszinte kommunikáció és bizalmi légkör tanúskodik a kívánt célok elérése érdekében tett erőfeszítésekről. A gyülekezet-centrikus gondolkodás hangsúlyosan került elő püspöki programjában is.

Szemerei János nős, felesége Szigethy Enikő gyógypedagógus, vak szakos tanár. Három gyermekük van, Márton (1988), Eszter (1989) és Gergő (1993). Szabad idejében maguk által szervezett lakókocsis utazásokon vesz részt családjával együtt.

Az új püspök beiktatására Győrben, az Öregtemplomban kerül sor 2011. június 25.-én. Életére, szolgálatára és az egyházkerület életére Isten gazdag áldását kívánjuk! Aki az új püspök életéről, munkásságáról, püspöki elképzeléseiről többet szeretne megtudni, az tájékozódhat a www.szemereijanos.hu és a www.evangelikus.hu/teologia/puspoekvalasztas.hu oldalakon. Újságunkban ezekből a gondolatokból válogatva közlünk szemelvényeket.

„Lelkeszi szolgálatom igazi örömét nem a tapintható anyagi eredmények adják. A lényeg a kevésbé foghatóban, a lelkekben végbemenő csodákban rejlik. Abban, hogy a ránk bízottak megértenek és megéreznek valamit Isten szeretetéből. Amikor egy formálisan induló jegyesoktatás végén az ifjú pár bekapcsolódik a gyülekezeti életbe, és átélik, hogy Isten

közéleben erőforrásra letek... Amikor egy egyházon kívüli anya a gyerekei keresztelése után eljut oda, hogy ő maga is megkeresztelkedik... Amikor a gyülekezetből kijelentkezett, és az egyik kiségyházba távozott testvér pár év múlva visszajön és családjával együtt otthonra talál közösségünkben... Amikor a vallási erőszaktól sokat szenvedett gyermekben átértékelődik a gyermekkor, és másként látja szülője talán tényleg rosszul alkalmazott felelősséggyakorlását, és a sérelmek helyén felfedezi a szülő szeretetét is... Nagy ajándék, hogy közlől látjuk Isten emberformáló és gyógyító munkáját.”

„Társadalmunk és egyházunk is a bizalmatlanság betegségében szenved. Azon túl, hogy ez tönkreteszi emberi kapcsolatainkat és közösségi életünket, a gyanakvás és a folyamatos fenyegetettség érzését generálja bennünk. Sokan talán nem is gondolják, hogy a bizalmatlanság okozza országunkban és egyházunkban is a mindent elárasztó túlzó bürokráciát. Nincs hitele a szónak, de még az egy papírnak a két bevallásnak, a három elszámolásnak és a négy számlamásolatnak sem... Ebből a mókuserékből ki kell lépni!

Az egyházban a bizalomépítés mintáját Istentől kell megtanulnunk. Ő Fiában bizalmat szavazott az embernek, és megbékéltette magával a világot. Ő hitt és hisz a bizalom erejében és értelmében! Ez küldetésünk alapja és forrása.

Nagy kincs hordozói vagyunk, amit újra fel kell fedeznünk magunk és környezetünk számára is.

Absender: P.b.b.
Ungarisch-Evangelische Gemeinde
AB in Österreich
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien
Zul.Nr.: GZ 02Z031072 M

Medieninhaber und Herausgeber: Ungarisch-Evangelische Gemeinde A.B. in Österreich, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.
 Lelkész hivatal telefonszáma: +43/650/58 777 12, Home page: www.evang-ungarisch.at E-mail: evang-ungarisch@aon.at
 Bankverbindung: Bank Austria, A-1011 Wien, Schottengasse 6.
 BLZ 12000. Konto Nr. 0029-04191/00. IBAN: AT701100000290419100; SWIFT (BIC): BKAUATWW
 Redaktion: Dr. Solymár Mónika, Géza Schubert

Tudnunk és tudatosítanunk kell, hogy a bizalom a legjobb gyógyszere ma is az emberi kapcsolatoknak, a gyülekezeteknek, a lelkészcsaládoknak, és a közegyházaknak is! Ézsaiás tudta ezt: "...a bizalom erőt adna nektek!" (Ézsaiás 30,15)

A bizalom erőt ad. Még egy kamasz is másként viselkedik és máshogy fejlődik, ha a szülei bizalmát érzi, mintha ott állnak a sarkában, folyamatosan figyelik, ellenőrzik, retorziókkal fenyegetik.

Az egyházban a gyanakvás alapú ellenőrzési rendszerekről a bizalom alapú együttműködésre kívánok átállni.

Amennyiben a gyülekezetek bizalma engem bíz meg a püspöki szolgálattal, hozzám nem lesz bekötve senkinek a digitális szolgálati naplója. Nem azért, mert nem érdekel, hogy ki mit csinál, hanem mert bízom abban, hogy e nélkül is becsületesen és elkötelezett emberekhez méltó módon fogják végezni lelkészeink azt a szolgálatot, amit az Úrtól kaptak.

Törekedni fogok a lelkészekkel való személyes kapcsolat és kontaktus ápolására, hogy segíteni tudjak nekik, amiben tudok.

Úgy tervezem, – és ezt egy rádió interjúban is elmondtam – hogy az első évet arra szánom, hogy végiglátogassam az összes olyan kollégámat, akinek az otthonában még nem jártam. Hogy láthassam szolgálati körülményeiket, meghallgathassam problémáikat, örömeiket és véleményüket, valamint hogy megalapozódjék egy olyan személyes kapcsolat, ami a későbbi együttműködés alapja lehet.

Esperesként megtapasztaltam, hogy a bizalom az egyházban is működő erőforrás. Erőt ad vezetőknek és vezetetteknek, gyülekezeteknek és lelkészeknek is. Az egyház bizalom nélkül nem életképes.”

“Több fórumon is elmondtam, hogy gyülekezet centrikus egyházban gondolkodom. Tisztában vagyok azzal, hogy gyülekezeteink elesett állapotban vannak. Tudom, hogy olyan nagy az inség, hogy van, ahol nem tudnak alkalmas tisztségviselőket választani, mert nincs

kiből. Ismerem a kicsi gyülekezetek működési zavarait, az elkeseredettséget és az uralkodó pesszimizmust.

Az egyháznak mégis a gyülekezeti szint a legfontosabb része, mert az Isten népe, az emberek ott élnek. Azok az emberek, akikért Krisztus az életét adta. Luther azt írja a Schmalkaldeni cikkekben: „a hétéves gyermek is tudja, mi az egyház, a báránycák, akik hallgatnak pásztoruk hangjára...”

Az egyházkerület, és a mindenkori püspök szolgálatának értelme is a rá bízott gyülekezetek, egyházmegyék, intézmények, lelkészek és nem lelkészek segítségével, támogatásában és szolgálatában van.”

Orgonazenés áhítat Lk 24,46-49 igéjére **Orgonál: Szeitl Zita – Graz, Heilandskirche**

Krisztus szenvedése, halála, feltámadása, a tanítványok kiküldése, tanúságtétel, a Szentlélek ígérete. Mindezek a témák megjelentek a 2011. 06.05.-én vasárnap tartott grazi istentiszteletünk prédikációjának alapigéjében. *Szeitl Zita* kántorunknak köszönhetően az istentisztelethez csatlakozóan Buxtehude, Petr Eben, Samuel Scheidt, Friedrich Wilhelm Zachau és Johann Sebastian Bach egyes művei is megszólaltatták ezt az ígét. Köszönjük, Zita!

